

Rudolf Steiner

**Ekonomika a sociálna trojčlennosť
v učebných osnovách waldorfskej školy**

zostavil a predslov napísal
Johannes Mosmann

preklad a vysvetlivky: Andrej Szolgay
jazyková korektúra: Monika Szolgayová

verzia: marec 2015

Obsah

Slovo prekladateľa	4
Sú waldorfské školy svetonázorovými školami?	5
Spoločensko-politické pozadie waldorfskej školy	5
Sociálna trojčlennosť v učebných osnovách waldorfskej školy	9
Živý pojem	12
Od svetonázoru k náhľadu na svet	15
Zdrojové texty	18
Zámery Emila Molta	18
Učiteľ musí byť aktívny vo všetkých troch oblastiach	18
Každý žiak má poznať ekonomiku	21
Hospodárstvo ako opakujúci sa motív / kritika vyučovania dejepisu a náboženstva	22
Všetky odbory sa majú zameriavať na hospodársky život	25
Matematika a materinský jazyk: účtovníctvo a obchodná korešpondencia sú dôležitejšie ako idealizmus	28
Výučba materinského jazyka: žiaci majú písať obchodné posudky	32
Čo je „prvoradou“ snahou waldorfskej školy	34
Fyziku a chémiu treba viesť smerom k produkčnej technike	39
Všetku učebnú látku treba spájať s poznatkami o výrobných prostriedkoch	39
Pri výučbe je možné zájsť až k elementárnej ekonómii	42
V neznalosti techniky je počiatok nesociálnosti / waldorfská škola chce svetovému hospodárstvu učiniť zadosť	43
Neznalosť techniky je duševnou poruchou	45
Výuka úverových transakcií od 12. roku života / účtovníctvo	46
Matematika: počítanie vyučovať na podklade kapitálového úroku	48
Sociálna náuka: sociálna trojčlennosť v siedmej a ôsmej triede	50
Pomoc zvonka pre hospodársku náuku	51
Pracovné vyučovanie: zhotovovaný predmet sa má vyrábať pre trh	52
Dejiny: pravé príčiny sťahovania národov / diferencovanie pozemkového vlastníctva a štátu	52
Dejiny ako vzájomné pôsobenie hospodárskeho, duchovného a právneho života	54
Čo kríza požaduje od školy	58
Trojčlennosť musí byť ako násobilka	61
Aké schopnosti treba dnes rozvíjať?	62
Základy trojčlennosti: napodobňovanie, autorita a láska	68
Waldorfská škola samotná je mysliteľná len v rámci sociálnej trojčlennosti	70

Slovo prekladateľa

Táto publikácia je výberom citátov Rudolfa Steinera na tému utvárania učebných osnov s ohľadom na ideu sociálnej trojčlennosti, ktorá je s waldorfskou pedagogikou úzko spätá. Zámerom publikácie je pomôcť učiteľom pôsobiacim v zmysle waldorfských princípov vniesť do vyučovania plodným spôsobom výučbu ekonomiky a pestovanie zdravého porozumenia žiakov pre princípy sociálnej trojčlennosti.

Autorom nemeckého originálu je Johannes Mosmann (nar. 1977), absolvent waldorfskej školy v Heilbronne. Je vedúcim berlínskeho Inštitútu pre sociálnu trojčlennosť, píše a robí prednášky o otázkach sociálnej trojčlennosti a slobodného vzdelávania, a tiež spolupracuje pri zakladaní „interkultúrnej“ waldorfskej školy v Berlíne. Prednáša aj pre waldorfských učiteľov a je s nimi v aktívnom kontakte. Vzájomným vzťahom sociálnej trojčlennosti a waldorfskej pedagogiky sa zaoberá už viac rokov. V úvodnom texte prináša svoj pohľad na dôvody, prečo je vhodné v tomto smere uvažovať o podnetoch Rudolfa Steinera. Vyslovuje aj oprávnené kritické slová na adresu waldorfských škôl - tu by som rád čitateľa upozornil na to, že autor vychádza zo znalosti situácie na školách v Nemecku a vo Švajčiarsku. Napriek tomu môže byť užitočné zamyslieť sa nad tým, do akej miery sa to týka aj waldorfských škôl na Slovensku a v Čechách.

Dúfam, že sa táto publikácia stane užitočnou pomôckou pre tých, ktorým záleží na slobodnom a zdravom vývoji detí, a zároveň majú úprimný záujem o tému sociálnej trojčlennosti, od ktorej vo veľkej miere závisí súčasné aj budúce blaho ľudskej spoločnosti.

Andrej Szolgay, marec 2015

Úryvok z úvodnej eseje „Sú waldorfské školy svetonázorovými školami?“

[...] Bolo by sotva predstaviteľné, že by Rudolf Steiner nemal v úmysle žiakom ním založenej waldorfskej školy priblížiť aj poznanie zákonitého spolupôsobenia troch článkov spoločnosti, keď na poznaní týchto troch článkov závisel pokrok ľudstva. V skutočnosti sú celé „učebné osnovy“ waldorfskej školy orientované na poznanie hospodárskeho, právneho a duchovného života, na niektorých miestach dokonca explicitne s poukazom na sociálnu trojčlennosť. Ekonomické témy sú v odporúčaní ťažiskové a majú transdisciplinárny charakter. Pri vyučovaní materinského jazyka by sa namiesto moralizujúcich príbehov malo precvičovať písanie hospodárskej korešpondencie a na matematike sa má vyučovať počítanie úrokov na príklade obchodovania s cennými papiermi. Najneskôr do 15. roku života má podľa Steinera každý žiak ovládať účtovníctvo. A na pracovnom vyučovaní sa nemajú vyrábať veci pre pobavenie rodičov, ale pre nejaký reálny dopyt. Na jednom mieste je v protokole dokonca celkom lapidárne uvedené: „V 7. a 8. triede by sa mohlo podať to, čo stojí v Hlavných bodoch sociálnej otázky.“ V tejto knihe je popísaná vyššie načrtnutá sociálna trojčlennosť, otázka spravodlivej ceny, pojem tovaru, základná hospodárska bunka, nutnosť slobodného duchovného života, neobchodovateľnosť pôdy, prekonanie mzdovej závislosti a mnoho ďalšieho. [...]

Ak každý učiteľ rozvíja v rámci svojho pôsobenia „aspoň nejaké inštinktívne poznanie“ trojčlenného organizmu – ako ho vyvíja ľudstvo v aktuálnom dobovom dianí – potom rozpozná aj význam vlastného odboru pre tento organizmus a môže vyučovanie primerane usmerňovať. Až v takom spolupôsobení dostanú jednotlivé odporúčania Rudolfa Steinera svoj úplný zmysel ako elementy jednotne pôsobiaceho ducha.

Publikáciu si môžete objednať na www.trojclennost.org/informacie/publikacie.